

3^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΑΔ ΕΚΘΕΣΗ ΣΥΝΟΨΗΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ

Το 3ο Συνέδριο του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου διεξήχθη τη Δευτέρα 9 Δεκεμβρίου 2013, στο Κέντρο Βιώσιμης Επιχειρηματικότητας "ΕΞΕΛΙΞΗ" επί της οδού Ελ. Βενιζέλου 154 & Ρωμυλίας, 14671 Ν. Ερυθραία.»

"**Δικτύωση και Καινοτομία**" ήταν ο τίτλος της εκδήλωσης με τον οποίο η ΕΥΔ ΠΑΑ δήλωσε την πρόθεσή της να προετοιμαστεί η ίδια αλλά και να προετοιμάσει όλους τους εμπλεκόμενους φορείς για την εφαρμογή του θεσμού της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας (ΕΣΚ) για τη Γεωργική Παραγωγικότητα και Βιωσιμότητα, όπως προβλέπεται στη νέα προγραμματική περίοδο.

Την έναρξη των εργασιών του Συνεδρίου κήρυξε με ομιλία του ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κ. Αθανάσιος Τσαυτάρης, ο οποίος ανέφερε πως η Κυβέρνηση έχει αποφασίσει να ξανακάνει τον πρωτογενή τομέα πυλώνα ανάπτυξης του τόπου, υποστηρίζοντας την ποιότητα και την εξωστρέφεια των αγροτικών προϊόντων. Οι πιέσεις και οι προκλήσεις προς το παραγωγικό σύστημα θα αντιμετωπιστούν κυρίως μέσα από τη νέα γνώση, το νέο ανθρώπινο δυναμικό και τη χρήση πορισμάτων της επιστήμης και της τεχνολογίας. Η στρατηγική για την Ευρώπη 2020 απαιτεί τη λήψη προληπτικών μέτρων σε ζητήματα διατροφής και ασφάλειας καταναλωτών, φέρνοντας πολύ κοντά την επιστημονική, την ερευνητική και τεχνολογική κοινότητα με τον κόσμο της βιομηχανίας. Όλοι μαζί και ο καθένας με το δικό του ρόλο, καλείται να συμβάλει στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας, ώστε να γίνουν βιώσιμα τα παραγωγικά συστήματα της χώρας και να ικανοποιηθούν οι σημερινές απαιτήσεις της κοινωνίας, έχοντας σαν οδηγό τη διασφάλιση της αειφορίας, προκειμένου να καλυφθούν οι απαιτήσεις των γενιών που δεν γεννήθηκαν ακόμη.

Εκτός από τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, στην εκδήλωση συμμετείχαν και άλλα υψηλόβαθμα στελέχη, όπως ο κ. Δημήτρης Ιατρίδης (Ειδικός Γραμματέας Κοινοτικών Πόρων και Υποδομών), η κα Emanuella Galeazzi (εκπρόσωπος της Γενικής Διεύθυνσης Γεωργίας & Αγροτικής Ανάπτυξης ΕΕ), ο κ. Michael Gregory (εκπρόσωπος του Ευρωπαϊκού Δικτύου για την Αγροτική Ανάπτυξη), ενώ τη συζήτηση συντόνισε η κα Πολυξένη Πολύζου (Προϊσταμένη της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης ΠΑΑ 2007-2013).

Ο Ειδικός Γραμματέας Κοινοτικών Πόρων & Υποδομών ενημέρωσε τους συμμετέχοντες για την πορεία του τρέχοντος Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, αλλά και για την προετοιμασία της επόμενης Προγραμματικής Περιόδου. Με σύνθημα «ποιότητα – αποτελεσματικότητα και αειφορία», ο σχεδιασμός του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης θα εστιάσει, μεταξύ άλλων, στην ενθάρρυνση της έρευνας και της καινοτομίας και στη σύνδεσή της με την αγροτική παραγωγή, την ανάπτυξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, τη διατήρηση και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στις αγροτικές περιοχές, την ενίσχυση των εξαγωγών, την εμπέδωση περιβαλλοντικά φιλικών και βιώσιμων πρακτικών και συστημάτων στις αγροτικές περιοχές, καθώς και στην προσέλκυση των νέων ανθρώπων στην ύπαιθρο.

Τα βασικά σημεία των ομιλιών της Α Ενότητας του συνεδρίου συνοψίζονται στα εξής:

κα Emanuella Galeazzi (Στέλεχος της Μονάδας Η1 «Περιβάλλον, Γενετικοί Πόροι & ΕΣΚ» της Γ. Δ. Γεωργίας & Αγροτικής Ανάπτυξης ΕΕ)

Στην ομιλία της η κα Galeazzi παρουσίασε τις βασικές αρχές της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας (ΕΣΚ) για τη Γεωργική Παραγωγικότητα & Βιωσιμότητα, τους στόχους αυτής, αλλά

και στα εργαλεία τα οποία προβλέπεται να χρησιμοποιηθούν προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της ΕΣΚ. Στη συνέχεια η κα Galeazzi αναφέρθηκε εκτενώς στην ορθή σύσταση των Επιχειρησιακών Ομάδων, η οποία θα πρέπει να λάβει υπόψιν τρεις βασικούς παράγοντες: α) την ορθή επιλογή των συμμετεχόντων σε μια Επιχειρησιακή Ομάδα, β) τον αποτελεσματικό συνδυασμό των μέτρων αγροτικής ανάπτυξης, μέσα από τα οποία θα χρηματοδοτηθεί η ιδέα της ομάδας και γ) την ανάδειξη του ρόλου του Μεσίτη Καινοτομίας, ο οποίος κρίνεται καθοριστικός για την επιτυχία των ομάδων.

Δρ. Michael Gregory, Επικεφαλής Σημείου Επαφής του Ευρωπαϊκού Δικτύου για την Αγροτική Ανάπτυξη

Ο εκπρόσωπος του Ευρωπαϊκού Δικτύου για την Αγροτική Ανάπτυξη, Δρ. Michael Gregory αναφέρθηκε στα βασικά επιτεύγματα του Ευρωπαϊκού Δικτύου μέχρι σήμερα με αριθμούς και τόνισε πως οι προτεραιότητες του Δικτύου για την περίοδο 2013-2014 είναι δύο: α) η κεφαλαιοποίηση και μελλοντική θωράκιση της γνώσης που έχει αποκτηθεί μέσα από τη λειτουργία του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αγροτικής Ανάπτυξης στα 6 χρόνια λειτουργίας αυτού και β) η υποστήριξη δράσεων προετοιμασίας για τη νέα προγραμματική περίοδο.

Στη συνέχεια ο κ. Gregory περιέγραψε διεξοδικά τα αποτελέσματα της ομάδας στόχευσης σχετικά με τη Μεταφορά Γνώσης και την Καινοτομία. Η ομάδα αυτή συστήθηκε με σκοπό να διερευνήσει τη δυνατότητα των ΠΑΑ να υποστηρίξουν τη μεταφορά γνώσης και την καινοτομία στο πλαίσιο του υφιστάμενου πλαισίου πολιτικής, να καταρτίσει προτάσεις σχετικά με την αποτελεσματική προώθηση της ΜΓ&Κ στο πλαίσιο της επόμενης προγραμματικής περιόδου, αλλά και να εντοπίσει σημεία διασύνδεσης μεταξύ των ΠΑΑ και της ΕΣΚ.

κ. Πέτρος Μούχας, Προϊστάμενος της Μονάδας Ε' «Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο» της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης ΠΑΑ 2007-2013

Ο προϊστάμενος της Μονάδας Ε' της ΕΥΔ ΠΑΑ (Μονάδα υποστήριξης του ΕΑΔ) στην έναρξη της ομιλίας του παρουσίασε και καλωσόρισε τα νέα μέλη του δικτύου, με τα οποία ο συνολικός αριθμός των μελών ανέρχεται στα 91.

Στη συνέχεια, αναφέρθηκε στα οφέλη της αγροτικής δικτύωσης, καθώς αυτή έχει αποτελέσει πολύτιμη πηγή πληροφοριών και εμπειριών, πλατφόρμα ανταλλαγών και συνεργασιών, καθώς και μέσο ενθάρρυνσης μιας πιο συμμετοχικής διακυβέρνησης. Η καθυστέρηση στην ενεργοποίηση του ΕΑΔ, η ελλιπής κουλτούρα αγροτικής δικτύωσης, καθώς και η υποστελεχωμένη υποστηρικτική Δομή αποτέλεσαν εμπόδια στη λειτουργία του ΕΑΔ, παρόλα αυτά ένας σημαντικός αριθμός δράσεων έχει υλοποιηθεί μέχρι σήμερα, οι οποίες στη συνέχεια παρουσιάστηκαν.

Οι υλοποιηθείσες δράσεις αφορούν κατά κύριο λόγο σεμινάρια, συμμετοχή και διοργάνωση συναντήσεων μεταξύ αγροτικών δικτύων/ΟΤΔ/μελών, εντοπισμό και ανάδειξη αξιοσημείωτων πρακτικών, διοργάνωση ημερίδων σε συνεργασία με μέλη του ΕΑΔ, συμμετοχή σε εκθέσεις προώθησης αγροτικών προϊόντων, θεματικές ομάδες εργασίας.

Λίγο πριν το κλείσιμο της ομιλίας του, ο κ. Μούχας αναφέρθηκε στις δράσεις που έχουν προγραμματιστεί για τους επόμενους μήνες και αφορούν τη δημιουργία ταινιών μικρού μήκους για ζητήματα διατροφής και ποιότητας προϊόντων, εκδηλώσεις στο πλαίσιο της Ελληνικής Προεδρίας, συνέχεια υφιστάμενων και δημιουργία νέων ομάδων εργασίας, σύνταξη περιοδικού για την αγροτική ανάπτυξη και φυλλαδίων αξιοσημείωτων πρακτικών, βελτιώσεις στην ιστοσελίδα.

κα Ανθούλα Κατσιρμά - κ. Βασίλειος Φλωρίδης, Στελέχη της Μονάδας Α' «Προγραμματισμός & Αξιολόγηση» της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης ΠΑΑ 2007-2013

Οι εκπρόσωποι της Μονάδας Α' της ΕΥΔ ΠΑΑ παρουσίασαν τα μέτρα του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης της επόμενης προγραμματικής περιόδου, μέσα από τα οποία προβλέπεται η χρηματοδότηση της Μεταφοράς γνώσης & της Καινοτομίας. Ιδιαίτερη αναφορά δόθηκε στο μέτρο της Συνεργασίας, για το οποίο έχουν ήδη αναδειχθεί δέκα σημαντικές δράσεις: πιλοτικά έργα, πειραματική ανάπτυξη, βραχείες αλυσίδες εφοδιασμού και τοπικές αγορές, συνεργασίες μεταξύ μικρών επιχειρήσεων, τουριστικές υπηρεσίες, κλιματική αλλαγή και περιβάλλον, βιομάζα, διαχείριση δασών, τοπική ανάπτυξη, κοινωνική γεωργία.

Για την ορθή εφαρμογή του μέτρου της Συνεργασίας πρέπει να ληφθούν υπόψιν δύο βασικοί κανόνες:

A) Συνεργασία μεταξύ δύο φορέων τουλάχιστον και μέσω μίας εκ των τριών μορφών συνεργασίας: 1) συσπειρώσεις (clusters) και δίκτυα, 2) επιχειρησιακές ομάδες των Ευρωπαϊκών Συμπράξεων Καινοτομίας, 3) άλλες μορφές συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών φορέων του αγροτικού τομέα.

B) Μόνο νέες μορφές συνεργασίας ή υφιστάμενες που ξεκινούν όμως νέα δραστηριότητα.

Όσον αφορά τις δαπάνες που δύναται να χρηματοδοτηθούν μέσα από το μέτρο της Συνεργασίας, αυτές αφορούν μελέτες προετοιμασίας, δαπάνες εμπύχωσης, λειτουργικές δαπάνες και άμεσες επενδυτικές δαπάνες.

Στη Β Ενότητα του συνεδρίου παρουσιάστηκαν καλές πρακτικές καινοτόμων έργων από τη Σουηδία, την Αυστρία, την Ισπανία και την Καρδίτσα.

«The Baltic Deal Project»: Το «Baltic Deal» είναι μια κοινή προσπάθεια βελτίωσης της περιβαλλοντικής κατάστασης της Βαλτικής Θάλασσας, χρησιμοποιώντας μέτρα μείωσης των απωλειών θρεπτικών στοιχείων από τη γεωργία. Για το σκοπό αυτό συνεργάστηκαν αγρότες και συμβουλευτικοί φορείς, ώστε να εφαρμόσουν μέσω “bottom-up” προσέγγισης συγκεκριμένες πρακτικές και μέτρα διατήρησης της παραγωγικής δραστηριότητας στις εκμεταλλεύσεις.

«BioHof ADAMAH - Organic farm»: Το παράδειγμα του Κλίντσιντορ στην Αυστρία, αφορά μια ομάδα παραγωγών, που αποφάσισαν να συνεργαστούν προκειμένου να παράγουν συλλογικά βιολογικά προϊόντα, να τα διακινούν και να τα εμπορεύονται. Η παραγωγή τους περιλαμβάνει 60 διαφορετικά προϊόντα, μεταξύ των οποίων καρότα, πατάτες και φρέσκα λαχανικά. Τα προϊόντα δίνονται κατά κύριο λόγο σε λαϊκές αγορές, νηπιαγωγεία, σχολεία, εξειδικευμένα εστιατόρια, ξενοδοχεία και καταστήματα βιολογικών προϊόντων. Κάθε εβδομάδα η ομάδα παραγωγών δημιουργεί ένα «κουτί» προϊόντων ανά περιοχή και εποχή, με το οποίο προωθούν τα προϊόντα τους στους πελάτες.

«Chil: The network of professionals in the food and agriculture»: Πρόκειται για μια διαδικτυακή πλατφόρμα, η οποία φέρνει σε επαφή όλους τους εμπλεκόμενους φορείς στην αγροτική ανάπτυξη. Η πλατφόρμα αυτή είναι ανοικτή σε οποιοδήποτε άτομο ή οργανισμό και διατηρεί ιδιαίτερα προσιτή δομή. Τα οφέλη που προκύπτουν από τη χρήση της πλατφόρμας αφορούν: την ανταλλαγή πληροφοριών και τη μεταφορά γνώσης μεταξύ ερευνητικών κέντρων, παραγωγών, τεχνικών, εταιρειών, συνεταιρισμών και δημοσίων φορέων.

«Παραγωγή ενέργειας από βιομάζα»: το επενδυτικό πρόγραμμα της Ενεργειακής Συνεταιριστικής Εταιρίας Καρδίτσας περιελάμβανε τρεις ενέργειες: τη δημιουργία εφοδιαστικής αλυσίδας βιομάζας, την κατασκευή εργοστασίου παραγωγής στερεών καυσίμων από ξύλο και την

κατασκευή μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ισχύος 500 KW. Για την υλοποίηση του σχεδίου, η εταιρεία συνεργάστηκε και ποικίλους ερευνητικούς φορείς προκειμένου να μελετήσουν τα είδη βιομάζας τοπικά στην περιοχή και το σχεδιασμό της εφοδιαστικής αλυσίδας, αλλά και με αγρότες, οι οποίοι διέθεσαν σημαντικές ποσότητες άγριας αγκινάρας.

Εκτός από τις παραπάνω πρακτικές, παρουσιάστηκαν και τρία σημαντικά έργα που υλοποιούνται από τον ΟΠΕΚΕΠΕ, αξίας 13 εκ € περίπου. Το πρώτο έργο αφορά ένα ευφύες σύστημα λήψης αποφάσεων, που περιλαμβάνει α) μια γεωβάση δυναμικών δραστηριοτήτων στη χώρα με δυναμικές καλλιέργειες, β) ένα ευφύες σύστημα που παράγει επιχειρησιακά σχέδια για τους αγρότες και γ) ένα σύστημα ενδεικνυόμενων καλλιεργητικών πρακτικών. Το ευφύες σύστημα λήψης αποφάσεων χρησιμοποιεί τα προσωπικά στοιχεία κάθε αγρότη και τη δυνατότητά του να ανταποκριθεί σε νέα καινοτόμα έργα, αλλά και αυτοματοποιημένη πληροφορία ανάλογα με την περιοχή στην οποία δραστηριοποιείται ο κάθε αγρότης και τον κλάδο που τον ενδιαφέρει. Το προϊόν που εξάγεται από το σύστημα είναι ένα επιχειρηματικό σχέδιο. Το δεύτερο έργο αφορά το Εθνικό Σύστημα Ιχνηλασιμότητας Τροφίμων. Το σύστημα θα αποτελείται από μια μεγάλη πλατφόρμα όπου το αγροτικό προϊόν και κάθε διαδικασία παραγωγής θα μπορεί να εισάγεται ως πληροφορία και στο τέλος όλα τα στάδια αυτής της πληροφορίας θα απεικονίζονται στον τελικό καταναλωτή μέσα από το smart phone του. Το τρίτο έργο αφορά μια διαδικτυακή πλατφόρμα, στην οποία θα καταχωρείται η προσφορά και η ζήτηση υπηρεσιών και προϊόντων, ώστε να είναι εφικτή η δικτύωση αυτών. Προβλέπεται η πιλοτική ανάπτυξη 8 συστημάτων, τα οποία θα κατανεμηθούν σε 3 τομείς: «έξυπνη καλλιέργεια», «έξυπνη μεταφορά ευπαθών προϊόντων» και «έξυπνη διανομή και κατανάλωση».

Η 7^η Ενότητα του Συνεδρίου ήταν αφιερωμένη στη διασύνδεση των μελών του ΕΑΔ μέσα από την συμμετοχή τους σε διαδραστικά εργαστήρια. Σκοπός των εργαστηρίων ήταν: α) η συμβολή των μελών του ΕΑΔ στη διαμόρφωση του Εθνικού Δικτύου για την Καινοτομία, β) η συμβολή των μελών του ΕΑΔ στην αναγνώριση των αναγκών τους ώστε να συμμετέχουν στο Δίκτυο Καινοτομίας και γ) η ανταλλαγή ιδεών και απόψεων μεταξύ των μελών σχετικά με το ρόλο τους στο Δίκτυο Καινοτομίας.

Για να διευκολυνθεί η συζήτηση εφαρμόστηκε συγκεκριμένη συμμετοχική διαδικασία, καλώντας του συμμετέχοντες να απαντήσουν σε τρία βασικά ερωτήματα:

1. Ποιοι είναι οι φορείς που μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη δημιουργία των Επιχειρησιακών Ομάδων (δημόσια διοίκηση, ΟΤΔ, ακαδημαϊκή κοινότητα και ερευνητικά κέντρα, Περιφερειακά Συμβούλια Καινοτομίας); Γιατί και με ποιο τρόπο;
2. Για ποιο λόγο θα συμμετείχαν οι εν δυνάμει ενδιαφερόμενοι σε μια Επιχειρησιακή Ομάδα και με ποιο τρόπο θα ενθαρρυνθούν οι εμπλεκόμενοι να συστήσουν Επιχειρησιακές Ομάδες;
3. Τι είδους στήριξη μπορεί να παρέχει το Εθνικό Δίκτυο Καινοτομίας για την προώθηση της καινοτομίας;

Κατά το κλείσιμο του Συνεδρίου, εκπρόσωποι των ομάδων εργασίας οι οποίοι είχαν αναλάβει το ρόλο των rapporteur, παρουσίασαν τα αποτελέσματα που προέκυψαν κατά τη διάρκεια των συζητήσεων. Τα αποτελέσματα αυτά αφορούσαν προτάσεις και προβληματισμούς για την έναρξη νέων συζητήσεων.

Συνοπτικά, τα αποτελέσματα των εργαστηρίων έχουν ως εξής:

1. Ποιοι είναι οι φορείς που μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη δημιουργία των Επιχειρησιακών Ομάδων (δημόσια διοίκηση, ΟΤΔ, ακαδημαϊκή κοινότητα και ερευνητικά κέντρα, Περιφερειακά Συμβούλια Καινοτομίας); Γιατί και με ποιο τρόπο;
 - ο Παραγωγοί & Ομάδες παραγωγών

- ο Ερευνητικά ιδρύματα
 - ο Τράπεζες / χρηματοπιστωτικά ιδρύματα
 - ο Επιμελητήρια
 - ο Συνεταιρισμοί, Διεπαγγελματικές Οργανώσεις
 - ο Εδαφολογικά εργαστήρια και αναλύσεων
 - ο Οργανώσεις καταναλωτών
 - ο Ομάδες Τοπικής Δράσης
 - ο Επιχειρήσεις (μεταποίησης, εμπορίας, παραγωγής, συμβούλων)
 - ο Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις
2. α) Για ποιο λόγο θα συμμετείχαν οι εν δυνάμει ενδιαφερόμενοι σε μια Επιχειρησιακή Ομάδα;
- ο Αντιμετώπιση προβλημάτων
 - ο Εξεύρεση πόρων χρηματοδότησης
 - ο Προώθηση της τοπικής ανάπτυξης
 - ο Οικονομικά κίνητρα
 - ο Ανάπτυξη/εξέλιξη κάθε φορέα και βελτίωση ποιότητας προϊόντων/υπηρεσιών
 - ο Βελτίωση ανταγωνιστικότητας
 - ο Ενίσχυση εξωστρέφειας
 - ο Συμμετοχή σε μεγάλα έργα
 - ο Περιβαλλοντικά οφέλη
 - ο Μείωση ρίσκου
 - ο Αξιοποίηση και πρακτική εφαρμογή γνώσης
- β) Με ποιο τρόπο θα ενθαρρυνθούν οι εμπλεκόμενοι να συστήσουν Επιχειρησιακές Ομάδες;
- ο Επικοινωνία, προβολή και καμπάνιες πληροφόρησης
 - ο Οικονομικά κίνητρα
 - ο Κατανόηση αναγκών
 - ο Προβολή καλών πρακτικών
 - ο Δικτύωση
 - ο Απλές διαδικασίες εφαρμογής
 - ο Φιλικό περιβάλλον επενδύσεων
 - ο Προβολή οφέλους μέσα από συλλογικούς φορείς
3. Τι είδους στήριξη μπορεί να παρέχει το Εθνικό Δίκτυο Καινοτομίας για την προώθηση της καινοτομίας;
- ο Τεχνική υποστήριξη, παροχή τεχνογνωσίας και πληροφόρηση μέσω υφιστάμενων δικτύων (ΕΑΔ) σε συνεργασία με τις ΟΤΔ
 - ο Κινητοποίηση ανθρώπινων πόρων διαφόρων φορέων
 - ο Ημερίδες σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο
 - ο Παροχή εργαλείων, μεθοδολογιών και υποστηρικτικών κειμένων
 - ο Διάδοση αποτελεσμάτων, προβολή συμπράξεων
 - ο Διευκόλυνση δημιουργίας συμπράξεων
 - ο Πύλη καινοτομίας
 - ο Ενέργειες κατάρτισης και συμβουλευτικής υποστήριξης
 - ο Διευκόλυνση διακρατικών συνεργασιών
 - ο Θεματικές εκδόσεις
 - ο Παροχή θεσμικής γνώσης
 - ο Οριζόντια υποστήριξη
 - ο Help desk ΕΑΔ

- ο Δικτύωση επιχειρησιακών ομάδων και επίλυση προβλημάτων

Το 3^ο Συνέδριο του ΕΑΔ στέφθηκε με επιτυχία καθώς συμμετείχαν περίπου 130 σύνεδροι, εκπρόσωποι μελών του ΕΑΔ και λοιποί ενδιαφερόμενοι.